

[Thestrup.]

landet ikke har været angrebet på staten indefra siden det slesvig-holstenske oprør og man i 20'erne i dette århundrede i alt fald ikke herhjemme var blevet klar over, at der var foregået ændringer i den enkelte borgers tilknytning til staten og i staternes indbyrdes kampmetoder.

Besættelsestiden belærte os på eftertrykkelig måde om disse forandringer og nødsagede os til at give straffelovstillæggene af 1945. De gælder imidlertid kun for forhold begået under besættelsen, og de var — og måtte være — hastværksarbejde, og ikke alene det, men det var også love, der var givet under selve den farlige situation. Derfor havde de ikke den egenskab, der er så vigtig for love, der har politiske forhold til genstand, at de er, om jeg så må sige, kontinuitetsbevarende, de havde ikke og kunne ikke efter deres tilblivelsestidspunkt have den egenskab, at de i den urolige situation var en tilskyndelse til at anlægge synspunkter, der under rolige forhold havde været almindelige, og som også, da de rolige forhold påny indtrådte, blev almindelige igen.

Der er i betænkningens indledning, pag. 8—9, redegjort for de to væsentlige ændringer i forholdene, der har fundet sted, nemlig ændringer i krigsførelsen og ideologernes voksende magt.

Betænkningen skildrer den førstnævnte af disse forandringer således:

„Krigsførelsen er blevet dynamisk og total. Væsentlige træk er lynangrebet uden forudgående krigserklæring, den motoriserede krigs hurtigt skiftende fronter, flyverangreb på krigsvigtige mål bag fronterne og mod civilbefolkningen, anvendelsen af faldskærmostropper og commando-raids, propagandaens voksende betydning, besættelsen af neutralt område i strategisk øjemed, og i de besatte lande partisankampe, sabotage og anden modstandsvirksomhed rettet mod besættelsesmagten og støttet af dens modstandere. Krigsskuepladsen er ikke længer et fast afgrænset begreb, og forskellen mellem civilbefolkningen og krigsdeltagerne udviskes tildels.“

Tidligere forstod vi ved krig det forhold, at en stat anvendte sin væbnede magt mod en anden stats væbnede magt, og der krævedes, i hvert tilfælde efter Haagerkonventionen af 1907, en krigserklæring. Det karakteristiske var, at det var en kamp mellem de to landes hære, at denne foregik under iagttagelse af visse regler, der havde til formål at skåne civilbefolkningen, således som det siges i den anden Haagerkonventions § 46:

„Familiens ære og ret, borgernes liv og ejendom såvel som deres religiøse overbevisning og gudstjeneste skal respekteres.“

Det er klart, at så ændrede forhold må medføre en ændret straffelovgivning på dette område. Under den totale krig vil der blive en betydelig forskel på, hvad der kræves af statsborgerne i den krigsførende del af landet — altså den del, som ikke er den besatte del af landet. Såvidt jeg kan se, er det pligterne for den besatte del af landets befolkning, forslaget nærmest beskæftiger sig med i de bestemmelser, der indeholder regler for den almindelige befolknings optræden i krigstilfælde. Det er, som om der mangler en bestemmelse, hvoraf det kan ses, at den civile borger i den krigsførende del af landet ikke alene har pligt til at afholde sig fra at foretage en hel række skadelige handlinger, men også ligefrem har en pligt til at præstere en aktiv indsats på de områder, hvor ledelsen af landet forlanger det. Der kan nemlig ikke være tvivl om, at der i denne del af landet under den totale krig vil blive krævet nogenlunde lige så store byrder og måske en omtrent lige så streng disciplin af den civile som af soldaten.

I den besatte del af landet kan der ikke være tale om at kræve en aktiv modstandskamp, en sådan kamp må være en frivillig sag for et mindretal og sammenlignes med deltagelse som frivillig i tidligere tiders krige. Det, der kan kræves, er afholdelse fra bistandsydelse til fjenden med råd eller dåd, afholdelse fra svækkelse af landets eller dets forbundsfællers kampdygtighed samt afholdelse fra utilbørligt erhvervsmæssigt samarbejde med fjenden, således som det er beskrevet i §§ 103, 105 og 106.

Jeg kunne tænke mig, at det spørgsmål ville blive rejst, hvorledes forholdene ville blive, såfremt de øverste civile myndigheder, eventuelt regeringen, der befandt sig i den besatte del af landet, tvunget eller frivilligt gav befolkningen ordre til en eller anden form for samvirke med fjenden. Jeg går ud fra, at når der intet står herom, gælder det samme, som i betænkningen er anført vedrørende spørgsmålet om, under hvilke forhold et fremmed militærs tilstedeværelse skal anses for en besættelse af landet: at den, der indlader sig på virksomhed af den art, som er fremhævet i §§ 103 og 105, handler under strafisiko, d. v. s. at han selv må skønne over, om han kan undgå at udføre handlingen, og kan han undgå at udføre handlingen, er det strafbart at udføre denne.

Den anden af de ændringer i forholdene, som er grunden til dette forslag — ideolo-